

Castèth Monastèri de Sant Miquel d'Escornalbò

Visitar

Sintèsi istorica

Eth monastèri de Sant Miquel d'Escornalbò siguec erigit a partir deth sègle XII dessus d'ues vielhes fortificacions. Era istòria dera montanha comencèc damb eth poblament neolitic laguens de còves coma ac testimòni es trobalhes realizades, a principis deth sègle XX.

Es principis dera fondacion deth monastèri, les auem de plaçar cronologicament eth dia 8 de mai de 1162, quan es ordes cristianes derrotèren as ordes sarrasines qu'auien aucupat era montanha. Era donacion, que hec Alfòns I d'Aragon, des tèrres siguec a Joan de Santbò, elegit prior per arquevesque de Tarragona. S'encomanèc, ada eth e a ua petita comunitat de frares agustinians, eth bastiment d'un recinte dedicat a Diu e a Sant Miquel, entà per'mor, de repoblar era zòna.

Acte seguit, se creèc era Baronia d'Escornalbò, que comprenie es pòbles d'Argentera, Colhdejòu, Duesaigües, Riudecanhes, Vilanòva d'Escornalbò en Baish Camp e dera Tòrre de Fonatubelha e Pradelh dera Teisheta ena comarca deth Priorat, aguesti sigueren es limits deth territòri que controlauen es priors deth monastèri de Sant Miquel d'Escornalbò.

Era glèisa deth monastèri agustinian se consagrèc er an 1240 per arquevesque de Tarragona, Pere Alcanar. Damb eth sòn bastiment s'acabaue eth conjunt que serie format per: sala capitulara, refectòri, claustre, aubèrja, codina e un conjunt de ueit cèles. Aguestes òbres requeriren ua grana despena economica e, per açò, eth monastèri inicièc es donacions a privadi coma tanben es fondacions de misses as defunts.

A principis de sègle XV, eth monastèri ei a mans der arquevesque de Tarragona. Sabem qu'er an 1574 sonque i demoraue un solet monge. En 1580, s'inicièc era etapa des monges recollèctes ath monastèri, que seguirien es estrictes normes dera norma de Sant Francesc. Mès era sua vida ena montanha siguec convulsada, dada era oposicion qu'auie aguesta orde en Catalonha, a on jamès pogueren víuer en patz ne damb independència. Ada eri, les deuem eth bastiment dera biblioteca deth monastèri. Tanben d'aguesta epòca daten es supausadi miracles de dus frares: Fra Pèrre Perelhò e Fra Bonaventura Gran.

Era naua etapa deth monastèri la dictèc Fra Antoni Lhinàs, damb eth s'inicièc era etapa des franciscans ena montanha.

Ben lèu er espaci demorèc petit, en tot iniciar atau era naua etapa constructiva dera embarra, que damb paraules deth Pair Papiò: "Tan otro es lo edificio que hoy se, de lo que antes era, que le desconociera, si ahora lo viese, el que antes había visto...".

Es òbres afectèren ath vielh claustre romanico deth monastèri, que passèc d'un unic estatge a tres estatges de nautada, eth prumèr e dusau estatge èren destinats as abitacions des frares. Tanben en prumèr estatge, s'i plaçaue er espitau, mentre qu'era libreria, l'aurièm de plaçar ena zòna superiora.

Era epòca de crisi venguec a finaus deth sègle XVIII, damb es agitacions dera revolucion francesa e es naues idees der Estat. Eth prumèr sacatge deth monastèri l' auem de cercar ena invasion napoleonica de Catalonha, a on ua part des soldats francesi qu'anauen a ajudar ath sètge de Reus e Tarragona, baishèc pes montanhes d'Argentera, enquias pòrtes deth madeish monastèri. Es monges franciscans s'auien opausat fòrtament as idees revolucionàries.

En Mai de 1822, se lheuèren partides absolutistes, eth hèt supausèc ua exaltacion ciutadana e es votzes acusauen ath monastèri de Poblet e d'Escornalbò d'èster es incitadors antirevolucionaris.

Era destruccion deth recinte venguec era maitiada deth 23 de junhsèga der an 1835, quan tàs ueit deth maitin, era comunitat abandonèc eth recinte, ère eth moment dera secularizacion. Sonque i demorèc eth guardian, que profitèc es dus dies següenti entà per'mor de salvar tot çò que podec.

Eth 4 de deseme de 1836, ua companhia de voluntaris de Reus, placèren e detonèren dus barricòts de povora en presbitèri, que des-heiguec era part centrau dera vòuta semicirculara dera glèisa, eth petit campanau e era sala capitulara. Era bastissa demorèc destruïda e desbrembada enquia qu'Eduard Tòda, hilh de Reus, lo restaurèc e convertic ena sua residència, a principis deth sègle XX. Atau ei coma mos a arribat enquiàs nòsti dies.

En 1926, per problèmes economics, Eduard Tòda cedic tota aquera propietat ar arquebisbat de Tarragona, que per motius de mantenença, lo metec ara venta dus ans mès tard. Eth vicari generau der arquebisbat, er an 1941, venie era bastissa a un comerçant de Reus, Josèp Maria Lhòpis, que lo empleguec coma segona residència familhau. Non siguec enquiar an 1983 qu'era Generalitat de Catalonha e era Deputacion de Tarragona cromptèren eth conjunt monumentau.

Eduard Tòda

(Reus 1855 – Poblet 1941)

Estudièc Dret en Madrid, a on coneishec a Víctor Balaguer. Eth sòn mestier, totun, siguec de diplomatic que, mercés ara influéncia de Castelar pendent era Prumèra Republica, artenhèc qu'er an 1873 entrèsse coma diplomatic en Ministèri der Estat. En 1876 anèc coma vicecònsol tà Macau, Hong Kong e Shanghai, d'a on ne retornèc en 1882.

Un còp establìt nauaments en Catalonha, e dera man deth sòn vielh amic Víctor Balaguer, comencèc a escriuer en catalan e a participar activaments ena Reneishença Catalana, damb tèxtes enes revistes *Era Il·lustracion Catalana* e *Era Reneishença*.

En 1884, retornèc ara vida de diplomatic en Egipte a on dirigic un conjunt d'excavacions en Tebes, enriquic ua colleccion privada d'art egipcian, que posterioraments cedic ath Musèu Arqueologic de Madrid e ath Musèu Víctor Balaguer de Vilanòve e la Geltrú.

Er an 1887, siguec destinat tà Calher (Sardenha), a on investiguèc sus eth passat catalan dera ciutat d'Alguer. De 1889 a 1896 siguec cònsol de Helsinki e Le Havre, e er an 1898 actuèc en París coma secretari dera comission espanhòla encargada de signar era patz damb es Estats Units.

Er an 1918, retornèc tà Catalonha e s'installèc en Escornalbòu, lòc qu'auie aquerit er an 1911, entà convertir en ua casa senhoriau, era sua particulara residéncia.

En 1939, acabada era Guèrra Civiù, Eduard Tòda ère completament arroïnàt, auec de véner eth monastèri ar arquebisbat de Tarragona. Er an 1941 moric en monastèri de Poblet.

1

Bibliotèca

Conjunt de dues sales a on Eduard Tòda dispausèc d'ua excepcionau bibliotèca a principis deth sègle XX. Era colleccion de libres cònste d'uns 5.000 volums de diverses tematicas, entre es quaus destaquen un conjunt de miscellànies de viatges, botànica..., e de diuèrses lengües, damb eth francés e er anglés coma es mèis emplegades. Ua des curiositats ei observar eth glòbe terrèstre deth sègle XIX. Ena estança posteriora, Eduard Tòda s'i installèc en burèu.

[Plànol](#)

2

Salon blu

Sala principau dera casa a on vedem era decoracion qu'imperaua ena casa quan Eduard Tòda e es següenti proprietaris, i demorèren. I localizam era colleccion de ceramica des viatges. Per ua petita hièstra darrèr d'un piano de mieja coa, se ve eth minjador dera casa. Des d'aguesta sala, podem distinguir es dromitòris posteriors.

[Plànol](#)

3

Crambes prumèr estatge

En prumèr estatge, a trauès d'un recebedor, accedim a un conjunt de sies crambes mè, des quaus, quate son dromitòris, ua sala e escritòri, e ua sala d'armes. Destaque era zòna destinada ath Cardenal Vidal e Barraquer, ena quau i trobam ua grana cramba damb ues vistes espectaculars sus eth Camp de Tarragona e era còsta, un espaci destinat ara pòsa e un petit escritòri.

Plànol

4

Crambes dusau estatge

En dusau estatge, tanben, per un recebedor, i trobam un nombre de ueit crambes, quate d'eres son dromitòris. Ne destaque era cramba dera mair d'Eduard Tòda, Franesca Güell e Mercader. Aquesta planta serie reservada as convidades femenines dera familha. Des de totes es hièstres, podem gaudir des vistes que mos dan cap ath claustre deth monastèri e dera mar, mès enlà.

[Plànol](#)

5

Minjador

Sala a compdar dera quau se pòirie accedir tath claustre deth monastèri, en tot compréner aquest espaci coma era continuacion deth minjador qu'Eduard Tòda i bastic. En aquest minjador, s'i pòt observar un Sant Jòrdi e eth dragon, hèt de terracòta, coma tanben, eth mobiliari que forme part deth conjunt.

Un petit balcon, nomentat des musics, e ua petita pòrta, per a on accedirie eth servici dera casa.

[Plànol](#)

6

Sala dera ceramica

En aguesta sala eth visitant i pòt observar eth gost peth colleccionisme dera casa, en matèria de ceramica. S'i localizen rajòles d'epòques e procedéncias disparières, entre es quaus podem destacar era colleccion de ceramiques de "blu catalan", ua petita auca des mestièrs e es pèces deth "Delft Blu" qu'Eduard Tòda cromptèc enes sòns viatges e vacances en estrangèr.

Plànol

7

Cerèr

Darrèra sala dera casa; s'i pòt observar eth profitament des vielhes estructures deth monastèri entath bastiment dera casa. Ena sala i trobam tres fresqui pintats enes parets. Er un explique era legenda des frares franciscans qu'auien proibida era ingesta de carn. Er aute, mos parle des amors proibidi entre ua princessa sarrasina e un rei cristian. Eth tresau, era legenda de com se bastic eth monastèri e qué se'n hec dera pèira que sobrèc.

Plànol

8

Claustre

Edificat ara empara deth temple; s'i pòden diferenciar es dues etapes evolutives deth monastèri. Era epòca des pairs agustins, eth claustre, unicaments auie un estatge de nautada mès, pendent era epòca franciscana, se decidic bastir un nau claustre, de tres estatges de nautada entà dar cabuda ath gran nombre de frares que i viuien. Dera madeisha epòca serie era cistèrna. Er actuau claustre, ala sud, convertit en guardader, formarie part deth jardin dera casa particulara qu'Eduard Tòda, se hec a bastir a començament de sègle XX. Era part deth claustre que se convertic en guardader ja ère desmontada e fòrça pèires e fragments, se tròben disseminats per tota era bastissa. Ena ala de llevant se consèrven es uniques dependències deth monastèri, era sacristia e era sala capitulara.

[Plànol](#)

9

Sala Capitulara

Sala a on es monges s'amassauen entà velhar peth bon foncionament deth monastèri. Se tracte d'ua sala quarrada damb hièstres apuntades e cubèrta damb vòuta de crotzadura. Actuauments ei ua capèla, a on i podem localizar ua talha dera Vèrge deth Libre, patrona des bibliofils. Ena paret, s'i sauven rèstes de decoracion de pèira deth monastèri. Enes veirines, i podem veir, Sant Miquel coma derròte ath dimòni, era mitra e era "T" era Tau de Tarragona.

[Plànol](#)

10

Glèisa

Bastida entre es sègles XII e XIII, a on i auie ues vielhes tors, que queigueren en part entath bastiment deth presbitèri. Era glèisa ei d'ua soleta nau, cubèrta damb torn de canon de perfil apuntat, damb un autar anautit, dat qu'ath dejós, se tròbe era cripta. Se pòt observar, actuauments, es desperfèctes dera desamortizacion de 1835, coma tanben es efèctes d'ua explosion de povora pendent es Guèrres Carlines, que des-heigueren er espaci centrau dera vòuta. Aué en dia, er espaci rèste sense culte e s'emplegue entara realizacion d'actes culturaus e ludiques.

[Plànol](#)

11

Cripta

Espaci plaçat jos eth paviment deth presbiteri, deth sègle XIII, tà on s'i pòt accedir peth pati que i a darrèr deth claustre.

Totun, s'i pòt observar era sua grandor des d'ua pòrta de veire que i a ena glèisa.

En interior pendent eth sègle XIX, segons era tradicion populara, i trobaríem eth faus mòle de bàter monedes que i installèc un bon amic deth generau Prim. Era cripta compde de tres naus separades per dues files d'arcs damb un pilar centrau.

Plànol

12

Passeg des Frares

Ei un recorrut circular pera montanha, creat pes pròpris frares, entà dar cabuda as nauï bastiments deth monastèri, mès ath madeish temps, se formèc dit recorrut, mejançant era extraccion sistematica de pèira entath bastiment deth monastèri.

Aquiu, eth visitant a part d'ues meravelhoses vistes deth camp de Tarragona, pòt compartir era passejada damb era natura deth paratge, plan desparièr ath dera plana. A miei camin se tròbe era ermita des Tres Vèrges, arrecerada pes pèires dera montanha, bastida damb eth camin, ath torn der an 1818.

Plànol

13

Ermita de Santa Barbara

Bastiment plaçat ena cresta dera montanha, en tot profitar es vielhs mur que, se supause, formauen part dera tor de gait sarrasina. Bastida en sègle XVIII, actuauments rèste sense cap culte en sòn interior. Ei un magnific lòc entà observar en un dia clar lèu tot eth camp de Tarragona e, d'aguesta manèra, comprèner perqué se bastic eth monastèri en aguest paratge. Se tracte deth punt ideau entà dominar un ample territòri, era cresta mès nauta dera montanha. Era ermita se consagrèc a Santa Barbara, protectora des lampits e es tempèstes.

Plànol

